

Martin REICHEL, *Reflexe námořních bojů roku 1941 ve vybraných periodikách*, Bakalářská práce HÚ FF JU, České Budějovice 2007, 56 s., včetně 2 tabulek a obrazových příloh.

Posudek vedoucího bakalářské práce

Student Martin Reichel si ve své bakalářské práci *Reflexe námořních bojů roku 1941 ve vybraných periodikách* uložil za hlavní cíl přiblížit prezentaci námořní války v dobovém protektorátním tisku. Autor bakalářské práce se rozhodl pro toto východisko: „*Periodika jsou čtyři respektive pět; dva celostátního rozsahu (Národní práce a Venkov) a dvě regionální periodika z jižních Čech (Pošumavský kraj a Jihočeské listy respektive Jihočeská jednota). Dvě regionální a dvě periodika celostátního rozsahu jsou vybrány proto, abychom se mohli pokusit o určité srovnání. Charakteristice tiskovin je věnována samostatná kapitola. Práce se nebude věnovat námořním bojům v celém rozsahu války, nýbrž pouze v roce 1941. Rok není vybrán náhodně. Na počátku roku byla nepřitelem Německa a jeho spojenců pouze Velká Británie. Velká Británie byla závislá na námořním obchodu a tak boj o námořní komunikace byl v tisku nejvíce reflektován. Po 22. červnu ustupují námořní boje do pozadí a prostor v tisku je věnován východní frontě. V roce 1941 je nejvíce markantní stránkový rozsah věnovaný různým tématům a v tomto je roce patrný posun v prioritách tisku.*“ (Úvod, s. 7).

Autor se pokusil metodou sondy dvou dvojic tiskovin zodpovědět některé otázky, včetně určité komparace zvolených periodik. U námořních bojů se správně ptal na některé otázky: „*Kolik prostoru věnovaly jednotlivé noviny problematice námořních bojů? Odkud čerpají své informace uveřejňované v novinách? Objektivita? V jakém rozsahu byl protektorátní tisk nakloněn Němcům a jejich spojencům? Zamlčování vlastních ztrát a neúspěchů a naopak zveličování ztrát a neúspěchů protivníka. Časová prodleva mezi událostí a jejím popisem. Dalším otázkou by byly obrazové příspěvky k námořní problematice.*“ (s. 7).

Autor svou práci vhodně koncipoval do těchto částí: Úvod (s. 7-8); Obecná charakteristika zkoumaných periodik (s. 9-11); Oblast Atlantiku (s. 12-34) - A) Německé ponorky a letadla, B) Hladinové lodě Německa v boji, C) Bismarck; Středomoří (s. 35-43); Pacifik (s. 44-46); Závěr (s. 47-49). Nejdříve provedl seznámení s vybraným tiskem, podle geografického klíče rozdělil popis a reflexe událostí. Zjistil, že pro první pololetí roku 1941 jsou dotace námořním bojům velké, ovšem po útoku na SSSR se věnují periodika již více východní frontě. Správně konstatuje, že těžiště je v prvním pololetí 1941. Důležité je, že samotná reflexe událostí je konfrontována se skutečným průběhem události či bitvy. Při této konfrontaci zaznamenával postřehy a učinil dílčí závěry. Důsledně dodržel postup, že pokud došlo k nějaké významné námořní bitvě a tisk jí nerefletoval nebo jen zcela málo, je i tak této události věnována patřičná pozornost. Platí to i opačně, když k bezvýznamné události je připisován přílišný ohlas. Vždy je v textu na tento problém upozorněno. Autor také správně ostatním bojům - leteckým či pozemním - věnuje pozornost jen tehdy, pokud souvisí rámcově s námořní stránkou druhé světové války. Celá pramenná základna se skládá z výtisků pěti periodik uložených ve Státním oblastním archivu Třeboň, v jeho pobožce Státním okresním archivu České Budějovice. Jedná se o tyto noviny: Pošumavský kraj, Venkov, Národní práce, Jihočeská jednota a Jihočeské listy.

K jakým závěrům autor dospěl? Kolik věnovaly periodika vůbec námořním bojům prostoru? Regionální dvojice Pošumavský kraj a Jihočeské listy reflektovaly námořní události velmi povrchně a obecně. V prvním pololetí jsou v novinách zmínky o jarní ofenzivě německého námořnictva proti britské námořní dopravě. Dále jsou neurčitě zmiňovány úspěchy německých zbraní obecně, kde spolu letadla, hladinové lodě a ponorky podle tisku dosahují vynikajících úspěchů. V těchto dvou periodikách najdeme jen velmi málo konkrétních údajů o námořní problematice. Druhá dvojice, Venkov a Národní práce popisují námořní operace mnohem obsírněji. Jsou i více konkrétní a v nich se dají nejlépe vyčíst

i odpovědi na následující otázky. Ještě však k tématu odstavce. Venkov a Národní práce věnují válce vůbec mnoho místa. Celá titulní strana a většinou i následující jedna, někdy i dvě strany jsou věnovány válce a válečným tématům. Námořní problematice není upírán žádný prostor. Autor odmítá představu, že by Čechy jako suchozemce, námořní boj nezajímal. Nebylo tomu tak a námořní boje jsou v hojné míře v tisku zastoupeny. Svůj díl na tom má zajisté i první pololetí roku 1941, kdy proti Německu a jeho spojencům stála Velká Británie osamocena a boj proti ní byl bojem proti jejímu námořnictvu. Další otázkou bylo zodpovědět, odkud periodika čerpaly většinu informací o námořní válce. Většinou to byly zprávy a oznámení jednotlivých velitelství - německá, italská a japonská. Jiným zdrojem byl tisk nakloněný mocnostem Osy – např. Bulharsko, Španělsko, Turecko atp. V případě citování spojenců - USA, V. Británie, SSSR se jedná o otisknuté dementi některého vrchního velení mocností Osy, přičemž je vždy spojenecký zdroj očeřován a údaje v něm obsažené jsou vyvraceny. Nejdůležitější otázkou byla míra objektivity? V jakém rozsahu byl protektorátní tisk nakloněn Němcům a jejich spojencům? V jaké míře a v jakých případech docházelo k zamlčování vlastních ztrát a neúspěchů a naopak zveličování ztrát a neúspěchů protivníka? Protektorátní tisk byl samozřejmě povinně nakloněn Německu a jeho spojencům. Obrazové přílohy byly zastoupeny pouze v malé míře. Význačnou událostí byla plavba německé bitevní lodi Bismarck. Periodika proto dala na titulní strany snímky Hooda, symbol Royal Navy, který Bismarck potopil. Uvnitř periodik jsou obrazové přílohy častější, ale i tak stále v určitých mezích. V některých novinách jsou stánky věnované technice – námořnictvu – například německé rychlé čluny, bitevní lodě a ponorky, kde je uveden snímek pro představu o uvedené zbrani.

Na závěr možno konstatovat, že všechna čtyři periodika usilují, vzhledem k výše uvedené problematice, působit na svého protektorátního čtenáře dojem seriózního tisku a proto se nikde v nich neplýtvá místem kvůli příliš velkým snímkům a obrázkům.

M. Reichel se ve své práci dokázal vypořádat s náročností tématu, práce je přínosná pro mnoho důležitých a neprávem opomíjených informací, vazeb, vztahů a souvislostí. Důležité je, že obsahuje vlastní pečlivou badatelskou činnost, zejména přináší vlastní a osobité hodnocení v uvedené problematice. Práce je též svědectvím o autorově zaujetí tématem s následně vyjádřenou snahou o sdělení množství získaných a utříděných poznatků. Osobně velice oceňuji také pravidelnost konzultací a autorův systematický postup a cílevědomý přístup v procesu realizace shromažďování archivních materiálů, literatury a nakonec i při sepisování vlastního textu předkládané práce.

Na archivní prameny navazuje i soupis náležitě literatury. Také v seznamu pramenů a literatury neshledávám žádných nedostatků či chyb. Autorův text a celý výklad je přehledný, plný ucelených informací nezbytných pro logické pochopení textu práce. Zvolené přílohy celou práci vhodně ilustrují.

Konstatuji proto, že autor základní zásady historikova řemesla řádně zvládl, včetně přesně provedeného poznámkového aparátu a i formální stránka je, vzhledem k stránkovému rozsahu, bez podstatných vad na kráse.

S potěšením předloženou bakalářskou práci doporučuji k obhajobě a hodnotím známkou **výborně**.

České Budějovice 10.8.2007

PhDr. et PaedDr. Jiří DVOŘÁK, Ph.D.